

Informācija par pērtiķu bakām

Publicēts: 24.05.2022.

Atjaunināts: 27.06.2022.

Pērtiķu bakas (*monkeypox*) ir reta, bakām līdzīga slimība, kas galvenokārt sastopama tropu mežu valstīs centrālajā un Rietumāfrikā. Slimība tika atklāta laboratorijas pērtiķiem 1958. gadā. Vēlāk, pētot Āfrikas dzīvniekus, ortopoksvīrusu infekcija tika konstatēta arī vairākām Āfrikas grauzēju sugām. Vīruss tika izolēts no Āfrikas koku vāveres, kas varētu būt dabiskais saimniekdzīvnieks. Laboratoriskos pētījumos konstatēts, ka ar pērtiķu bakām var inficēties dažas primātu sugas, peles, žurkas un truši. Par galveno šīs slimības rezervuāru Āfrikā tomēr tiek uzskatītas vāveres un grauzēji, tāpēc slimības nosaukums ir nedaudz maldinošs.

1970. gadā pirmoreiz tika reģistrēti cilvēku saslimšanas gadījumi. Šī gada jūnijā tika saņemta informācija, ka ar pērtiķu bakām ASV inficējušies prēriju suņi (*Cynomys* ģints grauzēji), Gambijas milzu žurkas (*Cricetomys gambianus*) un arī cilvēki.

[Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra dati \(22.06.2022\)](#)

[Pasaules Veselības organizācijas datu \(17.06.2022\)](#)

Aktuālā informācija par pērtiķu baku gadījumiem Latvijā

Latvijā 03.06.2022 apstiprināts otrais pērtiķu baku gadījums Slimību profilakses un kontroles centrs (SPKC) šodien uzsācis epidemioloģisko izmeklēšanu saistībā ar otro apstiprināto pērtiķu baku gadījumu Latvijā. Abiem slimniekiem ir bijuši vienādi inficēšanās riski ārpus Latvijas. Otrs slimnieks ir pieaugušais vecuma grupā līdz 50 gadiem, slimības gaita norit viegli, atrodas ārstniecības personas uzraudzībā. SPKC organizēja standarta pasākumus, lai novērstu infekcijas izplatīšanos. Epidemioloģiskā izmeklēšana turpinās.

Slimību profilakses un kontroles centrs (SPKC) veic epidemioloģisko izmeklēšanu saistībā ar pirmo apstiprināto pērtiķu baku gadījumu Latvijā 03.06.2022. SPKC veic slimnieka aptauju un organizē nepieciešamos pasākumus. Slimnieks ir pieaugušais vecuma grupā līdz 50 gadiem, slimības gaita norit viegli, atrodas ārstniecības personas uzraudzībā, inficējies ārzemēs. Epidemioloģiskā izmeklēšana turpinās.

Atgādinām, ka Pērtiķu bakas ir reta vīrusu izraisīta infekcijas slimība, kura visbiežāk sastopama Centrālāfrikas un Rietumāfrikas valstīs. Infekcijas rezervuārs dabā joprojām nav zināms, bet vīruss tika konstatēts dažiem grauzējiem un pērtiķiem, no kuriem inficējās arī cilvēki. Pērtiķu baku gadījumi cilvēkiem bija reģistrēti arī ārpus Āfrikas saistībā ar starptautiskiem ceļojumiem vai importētiem dzīvniekiem. Pērtiķu baku inkubācijas periods (laiks no inficēšanās līdz simptomiem) ir no 5 līdz 21 dienai.

Kas ir pērtiķu bakas?

Pērtiķu bakas ir reta vīrusu izraisīta infekcijas slimība, kura visbiežāk sastopama Centrālāfrikas un Rietumāfrikas valstīs. Infekcijas rezervuārs dabā joprojām nav zināms, bet vīruss tika konstatēts dažiem grauzējiem un pērtiķiem, no kuriem inficējās arī cilvēki. Pērtiķu baku gadījumi cilvēkiem bija reģistrēti arī ārpus Āfrikas saistībā ar starptautiskiem ceļojumiem vai importētiem dzīvniekiem.

Pērtiķu baku inkubācijas periods (laiks no inficēšanās līdz simptomiem) ir no 5 līdz 21 dienai.

Ierosinātājs

Pērtiķu bakas izraisa *Poxviridae* dzimtas *Orthopoxvirus* ģints vīruss. Pie šīs grupas vīrusiem pieder arī baku, *Vaccinia* un govju baku (*cowpox*) vīrusi, kas var izraisīt cilvēku infekcijas. Baku un pērtiķu baku vīrusi nav vistuvāk radniecīgie vīrusi šajā ģintī.

Kā var inficēties ar pērtiķu bakām?

Pērtiķu bakas sākas ar paaugstinātu ķermeņa temperatūru, galvassāpēm, muskuļu un muguras sāpēm, nogurumu.

Slimībai raksturīgi pietūkuši limfmezgli un ādas bojājumi, no izsitumiem, līdz pūšļiem un krevelēm. Parasti slimība ilgst 2-4 nedēļas. Letalitāte 3-6%.

Inficēšanās ar pērtiķu baku vīrusu notiek, kad cilvēks nonāk saskarē ar vīrusu, kontaktējoties ar inficēto dzīvnieku, cilvēku vai pieskaroties bioloģiskajiem materiāliem vai vides priekšmetiem, kas ir inficēti ar vīrusu. Vīruss iekļūst organismā caur bojātu ādu (pat ja tas nav redzams), elpceļiem vai gļotādām, t. sk. acu, deguna vai mutes gļotādām.

Vīrusa pārnešana no cilvēka uz cilvēku notiek galvenokārt ar lielu elpceļu pilienu starpniecību (pilienu inficēšanās ceļā), kam ir nepieciešams relatīvi ilgs kontakts aci pret aci. Citi vīrusa pārnešanas veidi no cilvēka uz cilvēku ietver tiešu vai netiešu (piesārņoti priekšmeti) kontaktu ar ķermeņa šķidrumiem vai ādas bojājumu (pūslīšu) saturu. Pēc krevelju atdalīšanas cilvēks vairs nav infekciозs.

Klīniskās pazīmes

Pērtiķu bakām ir raksturīgas sekojošas klīniskās pazīmes: galvassāpes, akūts drudža sākums (>38,5° C), limfmezglu pietūkums (limfadenopātija), muskuļu sāpes (mialģija), muguras sāpes, nespēks (astēnija), izsitumi (pūslīši) uz ādas.

Pērtiķu baku profilakses un izplatīšanās novēršanas nolūkā nepieciešams:

Ja ir aizdomas par inficēšanos, pēc iespējas ātrāk sazināties ar ģimenes ārstu un informēt par simptomiem un inficēšanās riska apstākļiem;

Izolēt inficētos pacientus no citiem, ja ir inficēšanās risks.

Ārstniecības personām nekavējoties ziņot SPKC par katru aizdomīgu infekcijas gadījumu, lai veiktu epidemioloģisko izmeklēšanu un organizētu nepieciešamos pretepidēmijas pasākumus, ieskaitot kontaktpersonu apzināšanu, informēšanu un medicīnisko novērošanu.

Veikt laboratorisko izmeklēšanu diagnozes apstiprināšanai.

Aprūpējot pacientus, izmantojiet individuālos aizsardzības līdzekļus (IAL).

Uzturoties Centrālāfrikas un Rietumāfrikas valstīs izvairieties no saskares ar dzīvniekiem, kuriem varētu būt vīruss (tostarp dzīvniekiem, kuri ir slimi vai ir atrasti miruši vietās, kur sastopamas pērtiķu bakas), kā arī izvairieties no saskares ar materiāliem, kas bijuši saskarē ar slimu dzīvnieku. Pēc saskares ar inficētiem dzīvniekiem vai cilvēkiem ievērojiet pareizu roku higiēnu, piemēram, mazgājiet rokas ar ziepēm un ūdeni vai izmantojiet spirtu saturošu roku dezinfekcijas līdzekli.

Cilvēki inficējas, tieši kontaktējot ar inficēto dzīvnieku asinīm, ķermeņa šķidrums, ādas bojājumiem, vai caur šo dzīvnieku kodieniem. Infekcija izplatās arī no personas uz personu, tomēr tā ir mazāk infekcioza nekā bakas. Uzskata, ka starp cilvēkiem vīruss izplatās ar inficētiem gaisa pilieniem tieša un ilgstoša "sejas pret seju" kontakta ceļā, klepojot, tieši kontaktējot ar inficētās personas izsitumiem, ķermeņa izdalījumiem, kā arī ar kontaminētiem priekšmetiem (gultas veļu vai apģērbu).

[PVO tīmekļa vietnē](#)

[Eiropas Slimību profilakses un kontroles centra \(ECDC\) tīmekļa vietnē](#)

[ASV Slimību kontroles un profilakses centra tīmekļa vietnē \(CDC\)](#)